

LATVIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
LETTON A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
LETÓN A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 3 May 2005 (morning)

Mardi 3 mai 2005 (matin)

Martes 3 de mayo de 2005 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Komentējiet vienu no tekstiem!

1. (a)

...un lielas ģimenes kā nezāles lai aug,
kā staipekņi, ko nevar atšķetināt,
kā ietekmes, kas pārtop pašvērtībās.
Kāpēc? Kāpēc? Jums pašiem to būs zināt.

5 Kāpēc jums vajag Dziesmu svētkos vērt
kā grāmatu, kā vārtus mutes vaļā,
kāpēc jums dārga oglīte, kas gail
tur, vainagā, zem jāņuzāles zaļās.

10 Kāpēc? Kāpēc? Nu tāpēc, ka bez tā,
ko mēs par šodienu un savu dzīvi saucam,
nav domājama nākotne un mērķis
starp nācijām un uzplaukstošām audzēm.

Vai nākotne var pastāvēt bez mums —
bez brāļa — oša un bez liepas — māsas?
15 ...Auž saule ausdama, bet tikai tad ko noauž,
ja viņai nepietrūkst ni dzīpara. Ni krāsas...

Jānis Peters. 2004

1. (b)

*O, jūs ormaņi mīlie uz
stūriem!*

A Čaks

Iznācis no nama, Siliņš durvju priekšā brīdi pamīņājās kā neuzņēmīgs peldētājs, kam nav drosmes tūdaļ ienirt aukstā straumē. Lija lietus. Uz pārplūdušās ietves, skumji plīkšķēdamas, krita lielas lāses. Vilkdams cimdus, Siliņš dzirdēja, kā lietus krita arī uz viņa cepures malām un mēteļa apkakles. Viņš gribēja iet meklēt ormani, bet stāvēja un vēl arvien klausījās. Lietus lāšu

5 sīkais, būtībā nenozīmīgais troksnis skanēja kā kļiedzoša aplamība, jo šī taču bija Jaungada nakts, kad vajadzēja snigt sniegam — mazām, mirdzošām pārslām, kas atgādinātu zvaigznītes un spuldžu gaismā mestu starus. Un salam vajadzēja būt ar skaidrām, zvīlojošām debesīm. Un sniegam, kas skaļi gurst zem kājām. Bet lija lietus, un iela izskatījās slapja un grubuļaina kā krupja mugura.

10 Kas gan notiek ar pasauli, noskurinājās Siliņš, jau iepriekš zinādams, ka ormani nāksies meklēt ilgi. Arī ormaņu pilsētā vairs nebija, tāpat kā nebija sniega Jaungada naktī.

Pa bulvāriem, šķaidīdamas dubļus, rindās joņoja automašīnas; ļaudis ar tortēm un vīna pudelēm drāzās tādā ātrumā, it ka skrietu dzēst ugunsgrēku vai bēgtu no nāves.

Siliņš uzsita apkakli un, sabāzis rokas mēteļa kabatās, devās uz stacijas pusi, kur pēdējie ormaņi dažkārt vēl mēdza kvernēt.

15 Viņš nevarēja atcerēties tādu Jaungada nakti, kad nebūtu braucis ar ormani. Jaunībā Siliņš vizinājās, tādēļ ka tas bija skaisti, bet pēdējos gados galvenokārt aiz spītības. Jo mazāk ormaņu palika, jo sirdīgāk viņš tos meklēja. Iekāpjot ormaņa ratos, Siliņam aizvien bija tāda sajūta, ka viņš atkal satiktos ar visu to, ko laiks tik varmācīgi bija nolaupījis un pazudinājis. Gluži kā dīvainā

20 nomoda sapnī pulkstenis vismaz uz īsu brīdi tika pagriezts atpakaļ, un tad pēkšņi likās, ka ielas bija pavisam citas un cilvēki citi, ausīs ieskanējās gadiem nedzirdētas balsis.

Stacijas laukumā neviena zirdzinieka ieraudzīt nevarēja. Kādreiz viņi nīka uz katra stūra rindām vien. Mazie, strupie kleperi snauda zemu nokārtām galvām, bet sarkansejainie ormaņi, kājas apseguši, nekustīgi tupēja kamanu priekšā uz bukas kā pieminekļi uz pjedestāliem un, salu gaiņādami, šad tad izlocīja rokas, Jā, tā bija cita Rīga — maza, klusa, bez steigas un trauksmes, ar

25 auzu sēnalām un zvirbuļiem uz ielām. Tikai pēdējie pīlāri no šīs nogrimušās Atlantīdas vēl pacēlās virs alkainajiem pārvērtību viļņiem.

— Uz kurieni? — kāds šoferis pavēra taksometra durvis.

Siliņš, iztraucēts no domām, pakratīja galvu. Bet tas nemaz nebija sacīts viņam. Taksometrā veikli ierausās spraus večuks un aizelsies uzsauc: «Uz aerodromu!» Siliņš nīgri pagrieza

30 taksometriem muguru — pērn viens ormanis vēl stāvēja pie parka restorāna.

Lietus pieņēmas. Tagad jau lija ar brāzmu, gluži kā vasarā karstajā laikā.

Nekas, lai līst, nodomāja Siliņš, Ormanis uzraus ratiem jumtu — lielu un biezu, no melnas ādas, kas viņu rūpīgi apņems, kā plauksta apņemt vēja plandītu sveces liesmu. Un būs dzirdams tikai zirga soļu melodiskais raksts: klak, klak, klak.

35 Agrāk Jaungada naktī viņš brauca kamanās. Pie ilksīm skanēja zvārguļi. Kamanas, lēkādamas pa izdangātajām sniega kupenām, dobji būkšķēja, laiku pa laikam pret kādu akmeni spalgi nošņerkstēja slieces. Priecīgi gailēja mazie lākturīši. Plīvoja ormaņu pelerīnes.

Kopš bulvārus slaucīja slotu mašīnas, ormaņi kamanās nejūdza, tikai ratos. Ratiem bija uzceļamie jumti, bet nebija zvārgulišu.

40 Arī pie parka restorāna neviens ormanis vairs nestāvēja. Cik muļķīgi, uz šo kluso stūri viņš bija licis cerības. Siliņš apstājās, izvilka kabatas lakatu un noslaucīja seju. Tik lēti padoties viņš vis nedomāja, tagad tikai pa īstam sāka rasties meklēšanas gars. Ormaņi noteikti Rīgā vēl bija, viņiem vajadzēja būt.

45 Cik tad sen kā Bieriņos un Čiekurkalnā, Ilģuciemā un Bišumuižā gandrīz vai katrā pagalmā smaržoja pēc auzām un stāvēja kādi rati. Un apaļām ķēvēm līdzās tecēja mīlīgi kumeliņi, neveikli cilādami garās kājas, kas atgādināja koka nūjas. Vēl vienu vietu viņš zināja — pie Vidzemes tirgus.

50 Apmēram pēc stundas, krustām šķērsām izstaigājis pilsētas centru, Siliņš vēlreiz iegriezās stacijas laukumā. Un tieši tajā brīdī no viadukta spoži apgaismotas caurules iznira slapjš zirģelis un šķība, spīdīga kulba, punaini izblīdusi kā dīvaina sēne.

— Orman! — Siliņš iegavilējās un, rokas izplētis, paskrēja dažus soļus pretim, it kā gribēdams apkampties. — Orman! Stūrē šurp!

Zigmunds Skujiņš. Pēdējais ormanis. 1976